

СТАНОВИЩЕ

*от проф. д.изк. Елисавета Борисова Вълчинова-Чендова
(Институт за изследване на изкуствата – БАН, Нов български университет),
проф. напр. 8.3. Музикално и танцово изкуство*

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по пиано към катедра „Пиано“, ТКДФ в НМА „Проф. Панчо Владигеров“, един, проф. напр. 8.3. Музикално и танцово изкуство, обявен в Държавен в-к (брой 82 от 14.10.2022 г.)

с единствен кандидат: доц. д-р ЕЛЕНА АНТОНОВА ДИКОВА

ПРЕДСТАВЯНЕ НА КАНДИДАТА

Доц. д-р Елена Антонова Дикова отдавна е утвърдила името си на задълбочен интерпретатор – с вкус към представяне на интересни тематични програми и премиерни изпълнения, включително на произведения от български автори, както и на успешен педагог. Ученичка на своя баща проф. Антон Диков, специализирала е в майсторски класове във Франция при проф. Джей Готлиб (концертиращ пианист), проф. Оливие Гардон (професор във Висшето училище за музика „Екол Нормал“, Париж) и при проф. Марчело Абадо, както и в публичен курс по интерпретация при проф. Доминик Мерле (професор в Парижката национална консерватория).

От 1993 тя е преподавател в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. През 2015 успешно защитава „докторат“, а през 2017 е назначена на академичната длъжност доцент в същата катедра. От 1993 е редовен преподавател по пиано и в НМУ „Любомир Пипков“.

Познавам добре нейната разностранна професионална реализация, която е резюмирана и в приложената автобиографична справка. Ще акцентирам на отделните дейности, които очертават цялостния ѝ принос.

Елена Дикова концертира активно както в България, така и в редица европейски държави като Франция, Австрия, Република Северна Македония, Италия, Унгария, Чехия, Словакия, Сингапур. Солистка е на Софийската филхармония, Симфоничния оркестър на

БНР, Камерния ансамбъл “Софийски солисти” и други оркестри в страната. Участва в различни музикални фестивали, между които „Софийски музикални седмици“, „Софийско лято“, „Дни на камерната музика Габрово“, „Аполония“, „pIANISSIMO“, „АмБъл Фестивал“ и др. Рециталните ѝ програми включват крупни солови клавирни творби, както и множество камерни цикли, например: интегрално изпълнение на творбите на Равел за цигулка и пиано (с Теодора Христова); интегрално изпълнение на клавирните творби на Красимир Тасков за четири ръце (с проф. д-р Александър Василенко); изпълнение на клавирни квинтети и триа от Цезар Франк, Дворжак, Рахманинов, Шостакович, Елгар (първо изпълнение в България), от българските композитори – Георги Арнаудов (световна премиера), Владимир Панчев. Има рецитали в партньорство с Христо Танев (виолончело), Теодора Христова (цигулка), Александър Василенко (пиано), Иво Калчев (пиано), Борислав Йоцов (кларинет), Кремена Ачева (флейта), Яна Михайлова (флейта) и др.

Осъществява множество концертни и студийни записи в БНР, включително премиерите на Клавирен концерт № 4 от Александър Йосифов и „Phantasmagorias IV Brahms versus Wagner“ от Георги Арнаудов, както и първи изпълнения на творби в България: Соната за виола и пиано оп. 147 от Шостакович, транскрипция за виолончело на Д. Шафран, с Христо Танев – първи студиен запис на творбата в този състав в България; Елгар – Клавирен квинтет, оп. 84; Копланд – Сюита за две пиана „Били Хлапето“ и др.

Има издадени два компактдиска: „Равел – Произведения за цигулка и пиано“ с Теодора Христова (цигулка) и авторски компактдиск „Клавирните творби на Красимир Тасков за четири ръце“, съвместно с Александър Василенко, както и участие в авторския диск на Георги Арнаудов „Протичане и пребиваване“.

Член е на авторитетни журита, ще посоча тези през последните години: „Vivariano” – София (2016, 2018, 2019 и 2022); „Полихимния” – Скопие, Р. С. Македония (2019); „Пианофест” – Битоля, Р. С. Македония (2019); Международен онлайн конкурс „Winter music competition”; Трети международен конкурс „Сергей Михайлов“, Щип, Р. С. Македония (2022).

Провежда майсторски класове в различни градове в България и в Р. С. Македония.

Активна е дейността ѝ като член на Фондация „Панчо Владигеров” от 2005.

Има публикации в сп. „Българско музикознание“, „Музикални хоризонти“, „Алманах на НМА“ и др.

Респектираща е ангажираността ѝ за съхраняване и разпространяване на изпълнителското наследство на проф. Антон Диков.

Като педагог получава дипломи за преподавателски принос и постижения във връзка с наградени участници от международни и национални конкурси в България и чужбина. Сред отличените млади таланти са и нейни ученици от НМУ „Л. Пипков“.

Заслужено признание за цялостна ѝ дейност е присъдената през 2019 „Златна лира“ от СБМТД за „Високи художествено-творчески постижения“.

КОМЕНТАР НА КОНКРЕТНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ

Елена Дикова изцяло покрива минималните наукометрични изисквания във всяка една група, дейностите ѝ са коректно описани.

1. Защитеният ѝ дисертационен труд (група от показатели „А“, 50 т.) е на тема „Творческият подход към жанра клавирен концерт в изпълнителското изкуство на Антон Диков“ (диплом 75 / 06.10.2015. Познавам текста, в него тя за първи път прави задълбочен анализ на творческата фигура на Антон Диков, като проследява цялата концертна дейност на артиста.

2. Водещи творчески изяви, осъществени след придобиване на академичната длъжност „доцент“ (група от показатели „В“, 140 т.). Посочени са 4 стилни камерни програми с творби от различни автори и епохи – романтизъм, импресионизъм, музика на ХХ век, в партньорство с изявени наши изпълнители, изнесени на международни фестивали и при гостуването ѝ в Консерваторията „Синпура“ в Сингапур:

- Камерен концерт „Шедьоври от Франция“, съвместно с Христо Танев, (виолончело) – Международен фестивал „Дни на камерната музика“, Габрово (12.09.2018); в програмата: *Сонати за виолончело и пиано от Цезар Франк, Пуленк и Дебюси.*

- Камерен концерт за двама пианисти съвместно с Иво Калчев – в зала „Синпура“, Консерватория „Синпура“, Сингапур (28.06.2019), в програмата: Пуленк – *Соната за 4 ръце, Барбър – Сюита за 4 ръце „Souvenirs“, op. 28 (Waltz, Pas de deux, Hesitation-Tango), Дворжак – Славянски танци, op. 72, № 2, Мошковски – Испански танци op. 12, Nos. 1 & 2, Брамс – Унгарски танци, Nos. 2 & 5, Рахманинов – Из „Шест пиеси за 4 ръце“, op. 11 (Руска песен, Валс, Романс, Слава).*

- Камерен концерт „Романтични диалози“, посветен на 200 години от рождението на Цезар Франк, съвместно със Стоимен Пеев и Йордан Димитров (цигулка), Иво Кръстев (виола) и Христо Танев (виолончело), на ММФ „Софийски музикални седмици“, камерна зала България, (06.06. 2022), в програмата: *Клавирните квинтети на Дворжак и Цезар Франк.*

- Изнесени два камерни концерта на програмата „Шедьоври на младостта“, съвместно с Йордан Димитров (цигулка) и Христо Танев (виолончело) в Празници на изкуствата „Аполония 2022“, Созопол (04.09.2022) и „Музикални вторници“, зала БИАД, София (01.11.2022), в програмата: *Шостакович – Клавирно трио оп. 8, Рахманинов – Елегично трио № 1, и Цезар Франк – Клавирно трио оп. 1, № 1.*

3. В група от показатели „Г“ (общо 180 т.) представителни са артистичните ѝ изяви.

Показател 13 – камерни концерти с разнообразна програма:

- Камерен концерт съвместно с Яна Михайлова (флейта) отново на ММФ „Софийски музикални седмици“, зала БИАД (15.06.2021), в програмата: *Карл Филип Емануел Бах – „Хамбургска“ соната Wq133, сол мажор, Шуберт – Интродукция и вариации „Troekne Bluten“ за флейта и пиано и Прокофиев – Соната за флейта и пиано оп. 94, ре мажор.*

- Клавирен концерт с *творби от Красимир Тасков за 4 ръце* съвместно с проф. д-р Александър Василенко, зала АМТИИ „Проф. А. Диамандиев“, Пловдив (10.12.2021). Концертът е излъчван директно чрез стрийминг в платформата YouTube.

- Авторски компактдиск „*Клавирните творби на Красимир Тасков за четири ръце*“ по проект на НФК, продуцент СОНАРТ ЕООД, съвместно с проф. д-р Александър Василенко, с пет клавирни цикъла.

В показател 14 са включени 6 различни изяви, сред които:

- *Участие в галаконцерт-филм, посветен на 175 години от рождението на композитора Абай Кунанбайев*, излъчен онлайн в YouTube на 19.11.2020, Казахстанска национална консерватория Алмати.

- С Клавирно дуо Елена Дикова и Александър Василенко *участия в „Нова българска музика“ и концерти на педагози от НМА, в програмата произведения от Красимир Тасков.*

- *Студиен запис на Соната за виола и пиано оп. 147 от Дмитрий Шостакович (транскрипция за виолончело) с Христо Танев – първи запис на творбата в този състав в България, БНР, 2019 и участие в „Brahms versus Wagner“ за клавирен квинтет, авторски компактдиск на Георги Арnaudов „Протичане и пребиваване“, издаден от БНР през юни, 2017.*

- А в показател 9, е посочена *една публикация в академичното издание „Светът на Бетовен, Бетовен и светът“: „Антон Диков – утвърден Бетовенов интерпретатор (НМА, 2020, с. 317 – 324).*

4. **В група от показатели „Д“,** в показател 19 (80 т.) са посочени 8 избрани професионални рецензии, публикувани в издания, включени в референтния списък на НАЦИД. Това, което изтъкват всички автори (сред които са проф. Наташа Япова, проф. Димитър Цанев, проф. Роксана Богданова, проф. Георги Спасов и др.), казано по един или друг начин, са безспорната ѝ нагласа към камерното музициране, постигането на единение в интерпретацията с партньорите на сцената (клавирно дуо, дуо с цигулка, с виолончело, клавирен квинтет и т.н.), навлизането в дълбочината на творческия свят на различните автори, прецизният ѝ стилев подход. Премиерното представяне на българска музика за нея е предизвикателство, сериозна и отговорна задача – в подкрепа на това тук ще цитирам мнение на композитор, отзива на проф. Велислав Заимов за изпълнението на „Четири бурлески за пиано на четири ръце“ от Красимир Тасков с Клавирно дуо с Александър Василенко. Описвайки характера на музиката, която предполагат заглавията на сюитата – „постигане на пълно единство, най-вече в дяловете с отклонения от основното темпо и непредсказуеми понякога динамични нюанси, акценти и безударни времена в двете партии, които да прозвучат убедително и с чувство за мярка. Същевременно изпълнителите трябва непрекъснато да следят за премерено използване на звука, имайки предвид, че като този вид ансамбъл и при подобна наситена фактура създава риск от продължително шумно изпълнение, което да обезличи и да представи творбата с еднообразна и дълго звучаща силна динамика, – авторът подчертава: „Впечатлението, което изпълнението на Е. Дикова

и Ал. Василенко остави, недвусмислено говори за предварително обмислена обща крива на драматургичното напрежение с цялостно обхващане на архитектуриката на творбата, с премерване на крайностите в силата на звука и в търсене на звукова характеристика за всяка от четирите части. По този начин сюитата доби своеобразен вид картинност, подсказваща за оркестровия ѝ оригинал. И това не е изненадващо за изпълнители с богат и разнообразен изпълнителски опит, не на последно място и в сферата на съвременната музика“ (<http://musicology-bg.com/>).

5. При група от показатели „Е“ (240 т.) Елена Дикова има също активна дейност:

- Участва в екипа за реализация и управление на художественотворческия проект на VII, VIII и XI Международен конкурс за пианисти “Vivariano”, София, финансиран от фондация „Арденца“ (2018, 2019, 2022).

- Член е на екипа за реализация и управление на 4 международни художественотворчески проекти в Р. С. Македония: IV международен фестивал „Полихимния“ (27.03 – 31.03.2019), финансиран от Министерство на културата на Р. С. Македония, Просветно дело А.Д.; Първи международен конкурс за пианисти „Пианофест“, Битоля (07 – 09.06.2019), финансиран от Министерство на културата Р. С. Македония, Община Битоля и др.; „Winter Music Competition“ (26 – 29.12. 2021), финансиран от сдружение „Уметност за сите“; III международен музикален фестивал за млади музиканти „Сергей Михайлов“, Щип (09 – 10.05.2022), финансиран от сдружение „Уметност за сите“ и др.

- Провежда 2 майсторски класа в Република Северна Македония – Музикално училище „Илия Николовски“ (18 активни участника), Скопие (26–27 11, 2018), в рамките на III международен музикален фестивал за млади музиканти „Сергей Михайлов“ (10 активни участници) (07–08.05.2022).

- Както посочих при представянето ѝ, за своята творческа дейност Елена Дикова е удостоена със „Златна лира“ „За високи художествено-творчески постижения“ от СБМТД (20.12.2019). Получа Награда за „Значителен принос в реализацията на IV международен фестивал фестивал „Полихимния“ като преподавател“ в Скопие, Р. С. Македония (2019), Награда за „Изключителен принос в педагогиката, чрез откриване и

развиване на млади музикални таланти“ на III международен музикален фестивал за млади музиканти „Сергей Михайлов“, Щип, Р. С. Македония (2022).

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доц. д-р Елена Дикова е утвърден изпълнител и педагог. Включените дейности във всички групи надхвърлят изискваните наукометрични показатели за посочената изследователската област.

Убедено подкрепям решение на уважаемите членове на Научното жури кандидатурата на доц. д-р Елена Антонова Дикова да бъде предложена за заемане на академичната длъжност „професор“ по пиано в проф. напр. 8.3. Музикално и танцово изкуство.

Успех на процедурата!

София, 1 февруари 2023 г.

проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Чендова